

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ПРИДУНАЙСЬКА ФІЛІЯ**

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра Права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор

д.п.н. Гуменникова Т.Р.

**ОРГАНІЗАЦІЙНО – МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ
(ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, МІЖНАРОДНЕ ПРАВО, ФІНАНСОВЕ ПРАВО)**

Галузь знань 08 «Право»

Спеціальність 081 «Право»

спеціалізація : Комерційне та трудове право

Придунайська філія

Організаційно – методичні вказівки комплексного кваліфікаційного державного іспиту з дисциплін «Господарське право», «Міжнародне право», «Фінансове право», для студентів за галузю знань 08 Право, спеціальність 081 Право, 2019 рік.

Розробники: викладачі Андрончик Юлія Миколаївна, Кулава Марія

Костянтинівна, Ніколенко Лілія Іванівна.

Затверджено на засіданні кафедри права.

Протокол від «15» вересня 2019 року № 2

Завідувач кафедри «Права», к.ю.н., ст. викладач Переверза О. Я.

© Ю.М. Андрончик
М.К. Кулава
Ніколенко Л.І.
2019 рік
© ПФ ПрАТ „ВНЗ „
МАУП”, 2019 рік

ЗМІСТ

1. Господарське право.....	4
1.1. Пояснювальна записка.....	4
1.2. Зміст програми.....	5
1.3. Орієнтовні питання.....	9
1.4. Критерії оцінювання.....	12
1.5. Список рекомендованої літератури.....	14
2. Міжнародне право.....	16
2.1. Пояснювальна записка.....	16
2.2. Зміст програми.....	18
2.3. Орієнтовні питання.....	24
2.4. Критерії оцінювання.....	28
2.5. Список рекомендованої літератури.....	30
3. Фінансове право.....	32
3.1. Пояснювальна записка.....	32
3.2. Зміст програми.....	33
3.3. Орієнтовні питання.....	35
3.4. Критерії оцінювання.....	37
3.5. Список рекомендованої літератури.....	39

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

1.1. Пояснювальна записка

Кваліфікаційний екзамен з господарського права становить своїм завданням визначення рівня готовності випускника МАУП Придунайської філії до виконання професійних обов'язків. Теоретичні відповіді повинні ілюструватися прикладами правового життя суспільства.

Складність правового регулювання сфери господарювання зумовлена динамізмом і необхідністю приведення господарського законодавства у відповідність до практичних потреб суспільного господарського порядку в економічній системі України. Це, у свою чергу, підвищує вимоги до майбутніх фахівців із правознавства щодо знань господарського права та практичних навичок застосування норм господарського законодавства у правозастосовній практиці.

Відповідь студента-випускника на Кваліфікаційному іспиті повинна свідчити про його обізнаності з найважливіших питань господарського права.

Студент - випускник повинен проявити:

- знання про предмет, метод і систему господарського права;
- основні проблеми науки господарського права;
- суб'єктів господарювання; організаційно-правові форми суб'єктів господарської діяльності;
- правову характеристику корпоративних відносин; основні принципи господарської діяльності;
- майнову основу господарювання; господарські зобов'язання;
- відповідальність за правопорушення у сфері господарювання;
- засоби державного регулювання господарської діяльності;
- особливості правового регулювання в окремих сферах господарювання, зокрема, у торговельній діяльності;
- банківській сфері, зовнішньоекономічній діяльності, інвестиційній сфері, на ринку цінних паперів, сфері страхування, а також в інноваційній діяльності.

Студент – випускник повинен вміти:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, якими регламентуються відносини у сфері господарювання;
- аналізувати та коментувати відповідні нормативні положення; прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері;
- логічно викладати матеріал та аргументовано доводити свою думку на практичних заняттях;
- користуватися сучасною науковою та спеціальною літературою, іншими інформаційними джерелами.

Вивчення правових засад господарської діяльності сприятиме формуванню у майбутніх спеціалістів навичок використання отриманих знань у практичній діяльності та дасть змогу вирішити завдання стосовно юридичної підготовки фахівців із господарського права.

1.2. Зміст програми кваліфікаційного іспиту з Господарського права

1. Господарське право та господарські правовідносини. Господарська діяльність та її ознаки

Поняття “господарське право України”. Предмет та метод господарського права України. Поняття, ознаки та види господарських відносин. Учасники відносин у сфері господарювання. Основні принципи правового регулювання господарських відносин. Система господарського законодавства України. Поняття та види господарської діяльності. Основні кваліфікуючі ознаки господарської діяльності. Господарська комерційна діяльність (підприємницька діяльність). Некомерційна господарська діяльність. Відмежування господарської діяльності від господарського забезпечення діяльності не господарюючих суб’єктів. Заборони та обмеження на здійснення підприємницької діяльності.

2. Суб’єкти господарювання: загальна характеристика.

Організаційно-правові форми Поняття, ознаки та класифікація суб’єктів господарювання. Організаційно-правові форми суб’єктів господарської діяльності. Фізичні особи – суб’єкти підприємницької діяльності. Підприємство та його різновиди. Характеристика та правовий статус державних та комунальних унітарних підприємств. Підприємства колективної форми власності. Приватні підприємства. Утворення суб’єктів господарювання, правові підстави. Ліквідація, реорганізація суб’єктів господарювання. Управління господарською організацією, система органів, порядок формування, компетенція. Правове регулювання державної реєстрації суб’єктів господарювання. Державний реєстратор. Процедура реєстрації припинення юридичних осіб та припинення підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців.

3. Правовий статус господарських товариств

Основні положення законодавства України про корпоративні відносини та господарські товариства. Поняття та види господарських товариств. Особливості правового статусу акціонерного товариства. Публічні та приватні акціонерні товариства. Правовий статус товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Особливості правового статусу повного та командитного товариств.

4. Інші види організаційно-правових форм суб’єктів господарювання

Поняття та види кооперативів. Правове становище виробничих кооперативів. Господарські об’єднання (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни). Холдингові компанії.

5. Майнова основа господарювання

Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління. Майно суб’єктів господарювання та джерела його формування. Майновий стан та облік майна суб’єкта господарювання. Оцінка майна та майнових прав. Використання прав інтелектуальної власності у сфері господарювання.

6. Господарські зобов’язання. Основні види господарських договорів

Правове регулювання господарсько-договірних відносин Поняття та види господарських зобов’язань. Підстави виникнення господарських зобов’язань. Загальні умови виконання господарських зобов’язань. Підстави припинення господарських зобов’язань. Поняття “господарський договір”. Істотні умови господарських договорів. Загальний порядок укладення господарських договорів. Порядок зміни та розірвання господарських договорів. Підстави та наслідки визнання господарського договору недійсним, неукладеним. Правові особливості публічного, попереднього договорів та договору приєднання. Відмежування попереднього договору від меморандуму про взаєморозуміння та протоколу про наміри. Особливості укладення договорів за конкурсом, на аукціоні, на біржах, за державним замовленням. Укладення господарських договорів за рішенням суду.

7. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання

Поняття та ознаки відповідальності в господарському праві. Види господарсько-правової відповідальності. Строки застосування господарсько-правової відповідальності. Функції господарсько-правової відповідальності та її підстави. Поняття та види санкцій. Відшкодування збитків, завданих невиконанням (неналежним виконанням) господарського договору. Штрафні санкції за порушення господарських зобов'язань. Оперативно-господарські санкції та порядок їх застосування. Види адміністративно-господарських санкцій

8. Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом

Загальні положення процедури банкрутства. Поняття “неплатоспроможність” і “банкрутство”. Учасники справи про банкрутство. Проведення у справі про банкрутство. Судові процедури у справі про банкрутство. Розпорядження майном боржника, санація, мирова угода, ліквідація. Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності. Захист інтересів кредиторів у процедурі банкрутства.

9. Правове регулювання захисту економічної конкуренції

Поняття “економічна конкуренція”. Правопорушення у сфері конкуренції. Система органів, що здійснюють захист економічної конкуренції. Правовий статус та повноваження Антимонопольного комітету України. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. Монопольне (домінуюче) положення на ринку. Зловживання монопольним становищем на ринку. Концентрація суб'єктів господарювання. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Порушення прав на об'єкти промислової власності в процесі недобросовісної конкуренції. Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства України. Поняття “природні монополії” та “суміжні ринки”.

10. Правове регулювання біржової діяльності

Поняття, ознаки та види бірж. Фондові та товарні біржі. Функції та принципи діяльності біржі. Права та обов'язки учасників бірж. Поняття та види біржових угод. Правила біржової торгівлі. Біржові брокери. Процедура проведення біржових торгів. Особливі умови припинення діяльності бірж.

11. Правове регулювання інвестиційної діяльності

Інвестиційна політика держави. Поняття та ознаки інвестиційної діяльності. Її співвідношення з підприємницькою та господарською діяльністю. Поняття, ознаки та класифікація інвестицій. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація та види інвестиційних договорів. Інвестиційні договори з особливим суб'єктним складом (концесійні угоди, угоди про розподіл продукції). Поняття “спільне інвестування” та його інститутів. Класифікація інститутів спільного інвестування та їх особливості. Форми та засоби державного регулювання ІСІ. Правове регулювання іноземного інвестування. Правовий режим іноземних інвестицій. Правовий статус підприємств з іноземними інвестиціями, порядок створення та особливості їх діяльності. Інвестування резидентами України за межами України. Державне регулювання інвестиційної діяльності: засоби та механізми реалізації. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, захист інвестицій та охорона прав інвесторів.

12. Правове забезпечення інноваційної діяльності

Поняття інновацій та інноваційної діяльності. Інноваційний проєкт, продукт та продукція. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності. Державне регулювання у сфері інноваційної діяльності. Інноваційні правовідносини. Заходи щодо стимулювання інноваційної діяльності.

13. Правове регулювання фінансової діяльності

Поняття та види фінансової діяльності. Поняття фінансової установи. Умови створення та діяльності фінансових установ. Поняття та ознаки банківської діяльності. Вимоги встановлені для здійснення банківської діяльності. Банк як суб'єкт господарювання. Види банків. Поняття страхування у сфері господарювання. Суб'єкти та об'єкти страхової діяльності. Товариства взаємного страхування. Договір страхування. Умови забезпечення платоспроможності страховиків. Аудиторська діяльність: поняття, порядок здійснення. Аудиторська палата України та її повноваження.

14. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття, суб'єкти та порядок укладення зовнішньоекономічного контракту. Види зовнішньоекономічних договорів. Поняття та види джерел у міжнародному економічному праві. Міжнародно-правове регулювання зовнішньоекономічних договорів. Діяльність міжнародних організацій з питань уніфікації міжнародного приватного права. Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ), Віденська Конвенція про міжнародну купівлю-продаж товарів, 1980 р.; Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень, 1958 р. (Нью-Йорк). Інститут уніфікації приватного права (УНІДРУА), Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА (UNIDROIT). Міжнародна торгова палата. Правила тлумачення термінів у міжнародній торгівлі – Инкотеермс (Incoterms, International commerce terms). Правове регулювання зовнішньоекономічних контрактів за законодавством України. Право, що застосовується до зовнішньоекономічного договору. Форма та зміст зовнішньоекономічних договорів. Мова текстів зовнішньоекономічних контрактів. Базисні умови поставок. Правила Инкотеермс в Україні. Платіжні умови та джерела їх регулювання (акредитив, інкасо). Захисні застереження. Арбітражне застереження. Міжнародний комерційний арбітраж. Порядок розгляду справ. Визнання і виконання іноземних арбітражних рішень.

15. Спеціальні правові режими господарювання

Правові режими в окремих секторах економіки, на ринках окремих товарів та послуг. Засоби державного регулювання в галузях господарської діяльності, літакобудування, суднобудування, сільському господарстві, виробництві автомобілів тощо. Спеціальні (вільні) економічні зони. Суб'єкти вільної економічної зони (ВЕЗ). Зміст спеціальних режимів вільної економічної зони (ВЕЗ). Договір на реалізацію інвестиційного проекту. Адміністрація вільної економічної зони (ВЕЗ) та її компетенція. Території з пріоритетним розвитком. Особливості правового режиму господарської діяльності. Державно-приватне партнерство як форма спеціального режиму господарювання. Технологічні парки. Порядок здійснення господарської діяльності в надзвичайних умовах.

16. Правове регулювання банківської діяльності

Поняття “банківська система України”, її структура. Національний банк України: функції та повноваження. Індикативне та адміністративне регулювання банківської діяльності. Система банківських операцій (послуг), їх регулювання. Банківські рахунки та їх види. Порядок відкриття та закриття банківських рахунків, права і обов'язки сторін по договору банківського рахунку. Правові основи безготівкових розрахунків у народному господарстві. Розрахунково-касове обслуговування та його зміст. Кредитні операції банків. Види банківського кредиту (банківської позики). Депозитні операції банків. Інші операції банків.

17. Правове регулювання страхової діяльності

Поняття “страхова діяльність”. Суб'єкти ринку страхових послуг. Правове регулювання страхової діяльності в Україні. Компетенція уповноваженого органу у сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності. Контроль та нагляд за здійсненням страхової діяльності.

18. Правове регулювання ринку цінних паперів

Законодавство про цінні папери та фондовий ринок. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори. Форми державного регулювання фондового ринку. Облік права власності на цінні папери. Національна депозитарна система. Правове регулювання розміщення цінних паперів (емісія). Види професійної діяльності з торгівлі цінними паперами. Організатори торгівлі.

1.3. Орієнтовані питання до державного іспиту з Господарського права

1. Поняття господарського права України. Предмет, мета та метод господарського права України.
2. Поняття, ознаки та види господарських відносин. Учасники відносин у сфері господарювання.
3. Система господарського законодавства України. Напрямки модернізації господарського законодавства.
4. Правовий господарський порядок.
5. Економічна політика держави, її напрями. Господарсько-правовий механізм реалізації економічної політики держави.
6. Державне регулювання господарської діяльності.
7. Система засобів державного регулювання господарської діяльності.
8. Державне замовлення.
9. Ліцензування, патентування та квотування в господарській діяльності.
10. Технічне регулювання в сфері господарювання.
11. Спеціальні режими господарювання.
12. Державно-приватне партнерство.
13. Основні кваліфікуючі ознаки господарської діяльності. Комерційна та некомерційна господарська діяльність.
14. Поняття, ознаки та класифікація суб'єктів господарювання.
15. Фізичні особи – суб'єкти господарювання.
16. Поняття та види господарських організацій.
17. Підприємство та його види. Поняття організаційно-правової форми суб'єкта господарювання.
18. Підприємства унітарного типу.
19. Підприємства корпоративного типу.
20. Поняття та види господарських товариств.
21. Особливості правового статусу акціонерного товариства (у порівнянні з іншими формами господарських товариств).
22. Правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю.
23. Поняття та види кооперативів. Виробничий кооператив.
24. Холдингові компанії.
25. Речові права у сфері господарювання: право власності, право господарського відання, право оперативного управління та інші.
26. Використання у господарській діяльності прав на об'єкти інтелектуальної власності.
27. Поняття господарського договору. Істотні умови господарських договорів.
28. Правові особливості публічного, попереднього договорів та договору приєднання.
29. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.
30. Загальні умови виконання господарських зобов'язань. Підстави припинення господарських зобов'язань.
31. Форми і види господарсько-правової відповідальності.
32. Штрафні та оперативно-господарські санкції.
33. Адміністративно-господарські санкції.
34. Поняття неплатоспроможності та банкрутства.
35. Підстави та порядок порушення справи про банкрутство.
36. Стадії провадження у справах про банкрутство.
37. Санація у справі про банкрутство.
38. Ліквідація. Підстави прийняття постанови про банкрутство. Черговість задоволення вимог кредиторів.

39. Поняття економічної конкуренції. Законодавство України про захист економічної конкуренції.
40. Правовий статус Антимонопольного комітету України, його структура та компетенція.
41. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Зловживання монополюючим становищем на ринку.
42. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.
43. Недобросовісна конкуренція та форми її здійснення.
44. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.
45. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
46. Поняття суб'єктів природних монополій та суміжних ринків. Органи, що здійснюють державне регулювання діяльності природних монополій.
47. Торгівельна діяльність як різновид господарської діяльності. Види торгівлі та торговельної діяльності.
48. Ліцензування та патентування торговельної діяльності.
49. Порядок обліку торговельних операцій.
50. Поняття та види фінансових послуг.
51. Функції та компетенція Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг. Інші регулятори ринку.
52. Коло суб'єктів, що мають право надавати фінансові послуги. Реєстрація та ліцензування діяльності фінансових установ.
53. Заходи впливу, що застосовуються у разі порушення законодавства, що регулює діяльність з надання фінансових послуг.
54. Поняття банківської системи України, її структура.
55. Форми регулювання банківської діяльності і надзору Національного банку України та його повноваження. Індикативне та адміністративне регулювання банківської діяльності.
56. Система банківських операцій.
57. Комерційний банк як суб'єкт господарювання.
58. Кредитні операції банків.
59. Поняття страхової діяльності. Суб'єкти ринку страхових послуг.
60. Компетенція уповноважених органів в сфері нагляду за здійсненням страхової діяльності.
61. Правові особливості договору страхування.
62. Поняття та організація фондового ринку в Україні. Його учасники та регулятори.
63. Цінні папери та їх класифікація.
64. Державне регулювання фондового ринку. Національна комісія з фондового ринку та цінних паперів.
65. Види професійної діяльності на фондовому ринку.
66. Поняття та ознаки інвестиційної діяльності. Її співвідношення з підприємницькою та господарською діяльностями.
67. Поняття, ознаки та класифікація інвестицій.
68. Поняття та класифікація інвестиційних договорів.
69. Поняття спільного інвестування та його інститутів.
70. Правове регулювання іноземного інвестування.
71. Поняття інновацій та інноваційної діяльності.
72. Інноваційний проект, продукт та продукція.
73. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності.
74. Державне регулювання у сфері інноваційної діяльності.
75. Інноваційні правовідносини.
76. Заходи щодо стимулювання інноваційної діяльності.

77. Поняття та юридичні ознаки товарної біржі.
78. Поняття та юридичні ознаки фондової біржі.
79. Правила біржової торгівлі. Брокер, маклер.
80. Розгляд спорів на біржах. Біржовий арбітраж.
81. Поняття та принципи зовнішньоекономічної діяльності.
82. Повне та командитне товариство. Правовий статус учасників.
83. Управління повним товариством.
84. Управління справами командитного товариства.
85. Припинення діяльності командитного товариства.
86. Поняття особистого селянське господарства. Облік особистих селянських господарств. Права та обов'язки членів селянського господарства.
87. Поняття та господарська діяльність благодійних та інших неприбуткових організацій.
88. Господарські об'єднання: поняття, функції, особливості правового становища. Види господарських об'єднань.
89. Поняття, ознаки та види бірж.
90. Фондові та товарні біржі. Права та обов'язки учасників бірж.

1.4. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Студент одержує оцінку «відмінно» (**100-90 балів**), демонструє знання правових понять і категорій та взаємозв'язку між ними; знання назв і змісту нормативно-правових актів; знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей; вміння давати змістовний та логічний аналіз правових норм; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

Студент одержує оцінку «добре» (**89-82 балів**), якщо він дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу господарське право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять та категорій.

Студент також одержує оцінку «добре» (**81-75 балів**), якщо він дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу господарське право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять, містить посилання не на всі основні нормативно-правові акти, що регулюють відповідні правовідносини, або ж їх назви та дати прийняття вказані з помилками; логіко-фактологічне обґрунтування містить певні прогалини або неточності.

Студент одержує оцінку «задовільно» (**74 - 67 балів**), якщо він дає повну відповідь на одне з теоретичних питань, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, на друге питання відповідь неповна, суть кожного запитання розкрита без повноти і обґрунтування, неповно розкрито зміст та значимість теоретичних понять та категорій.

Студент також отримує оцінку «задовільно» (**66 - 60 балів**), якщо суть кожного запитання які охоплюють матеріал з теорії розкрито їм неповно, без достатнього обґрунтування, але на додаткове питання дає неповну відповідь.

Студент отримує оцінку «незадовільно» (**59 - 35 балів**), якщо він дає поверхові відповіді на теоретичні питання, що поставлені у відповідному білеті. Відповіді на більшість запитань невірні, знання студента фрагментарні, аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

Встановлюється порядок перерахунку рейтингових показників 100-бальної шкали оцінювання знань студентів в національну та європейську шкалу ECTS:

За шкалою Академії	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамени	Заліку	
100-90 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано	A
89-82 (дуже добре)	4 (добре)		B
81-75 (добре)			C
74-67 (задовільно)	3 (задовільно)		D
66-60 (достатньо)			E
59-35 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2(незадовільно)	Не зараховано	FX
34-1 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	2(незадовільно)		F

У залікових книжках та додатках до диплому вказується оцінка за національною шкалою, а в дужках ECTS.

Державна атестація студентів проводиться відповідно до чинної нормативної бази.

Рівні навчальних досягнень	Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	2.. .5	ECTS		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		1...100	F...A	Студент	
Високий	5	100... 90	A	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, демонструє знання правових понять і категорій та взаємозв'язку між ними; знання назв і змісту нормативно-правових актів; знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей; вміння давати змістовний та логічний аналіз правових норм; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.	має аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності, виконує завдання, не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	4	89...75		вільно володіє навчальним матеріалом, дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу господарське право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять та категорій.	За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдання
Задовільнений	3	74...60	DE	дає повну відповідь на одне з теоретичних питань, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, на друге питання відповідь неповна, суть кожного запитання розкрита без повноти і обґрунтування, неповно розкрито зміст та значимість теоретичних понять та категорій.	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Низький	2	59...35	FX	має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані уміння та навички, під час відповіді допускаються суттєві помилки,	Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Незадовільнений	2	34...1	F	студент не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

1.5. Список рекомендованої літератури Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою 28 червня 1996 року // ВВР України. – 1996.– № 30
2. Господарський кодекс України// ВВР України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV
3. Господарський процесуальний кодекс України// ВВР України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 06.11.1991 № 1798-XII
4. Цивільний кодекс України// ВВР України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV
5. Земельний кодекс України // ВВР України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.
6. Митний кодекс України // ВВР України. –2012. – № 44-45, № 46-47, № 48. – Ст. 552.
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // ВВР України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.
8. Закон України «Про акціонерні товариства» // ВВР України. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384
9. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» // ВВР України. – 1993.– № 50. – Ст.472.
10. Закон України «Про аудиторську діяльність» // ВВР України. – 2006. –№ 44. – Ст.432.
11. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // ВВР України.– 2001. – № 5-6.
12. Закон України «Про будівельні норми» // ВВР України. – 2010. – № 5. – Ст. 41.
13. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» // Урядовий кур'єр. – 1999. – 1 вересня.
14. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» // ВВР України. – 2012. – № 32-33. – Ст. 413.
15. Закон України «Про відповідальність підприємств, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» // ВВР України. – 1994.– № 46.– Ст. 411.
16. Закон України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» // ВВР України. – 2010. – № 1. – Ст. 2.
17. Закон України «Про видавничу справу» // ВВР України. – 1997. – № 32. – Ст. 206.
18. Закон України «Про виключну (морську) економічну зону України» // ВВР України. – 1995.– № 21.– Ст. 152.
19. Закон України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України» // Урядовий кур'єр. – 1999.– 17 листопада.
20. Закон України «Про господарські товариства» // ВВР України. – 1991. – № 49. – Ст. 682
21. Закон України «Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції» // ВВР України. – 2013. – № 47. – Ст. 656.
22. Закон України «Про державно-приватне партнерство» // ВВР України. –2010. – № 40.
23. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» // Урядовий кур'єр. – 2000.– 28 квітня.
24. Закон України «Про Державну програму приватизації» // ВВР України. – 2012. – № 39.
25. Закон України «Про державне оборонне замовлення» // Голос України. – 1999. – 3 квітня.
26. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»// ВВР України, 2003, № 31-32, ст.263

27. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69

Основна та навчальна література:

1. Віннічук Р. І. Господарсько-правове забезпечення перестрашування та ретроцесії в Україні : монографія / Р. І. Віннічук. – Харків : Право, 2019.- с.328
2. Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики : монографія / НАН України, ін-т економіко-правових досліджень. к., 2019. 406 с.
3. Голіна О. В. Договори про надання послуг у сфері господарювання : монографія. / О. В. Голіна. – Харків : Право, 2019. – 200 с.
4. Господарсько-правове регулювання туристичної діяльності : монографія / М. В. Семенова. – Х. : Оберіг, 2019. – 196 с.
5. Господарське право : практикум / А. Г. Бобкова (кер. авт. кол.), Ю. О. Моїсєєв, Ю. М. Павлюченко та ін. ; за заг. ред. А. Г. Бобкової. -Харків : Право, 2018. - 592 с.
6. Господарське право: практикум / А.Г. Бобкова (кер.авт.кол), Ю.О. Моїсєєв, Ю.М. Павлюченко та ін.; за заг. ред. А.Г. Бобкової. Харків: Право, 2018. - 592 с.
7. Господарське право в схемах і таблицях : навч. посіб. / Т. І. Швидка. – Харків : Право, 2019. – 130 с.
8. Майданик Р.А. Речове право : підручник. Київ : Алерта, 2019. - 1102 с.
9. Правове регулювання господарської діяльності: навч. посіб. / В.В.Мачуський, Л.О.Кожура, Ю.В.Сагайдак та ін. ; за заг. ред. В.В.Мачуського. - К. : КНЕУ, 2015. - 152 с.
10. Правове регулювання господарської діяльності в окремих секторах економіки (у схемах і таблицях) /Д. В. Задохайло, Т. І. Швидка. – 2019. – с.96
11. Тетарчук І. В. Господарське право України: навч. посіб. / І. В. Тетарчук, Т. Є. Дяків. – К.: ЦУЛ, 2018. – 208 с.
12. Українське господарське право та господарське процесуальне право: курс лекцій навч. посіб. / Л.М.Дудник. - К. : Поліграфцентр «Геопринт», 2015.569 с.

Інтернет – ресурси:

13. Законодавство України: офіційний веб-портал Верховної Ради України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
14. Нормативные акты Украины URL: www.nau.kiev.ua/.
15. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого URL: <http://www.legality.kiev.ua/>.

2. ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

2.1. Пояснювальна записка

Міжнародне право як навчальна дисципліна в юридичних та інших вищих навчальних закладах, які забезпечують підготовку студентів за напрямом та спеціальністю “Право”, вивчає самостійний правовий комплекс, норми якого встановлюються за допомогою узгодженого волевиявлення держав, а реалізуються як у міждержавному спілкуванні, так і у внутрішньодержавній сфері.

Норми міжнародного права мають використовуватись у право-застосовчому процесі, тобто в діяльності органів державної влади, місцевого самоуправління, судів — конституційних, загальної юрисдикції, арбітражних, прокуратури, юстиції, органів внутрішніх справ, служби безпеки, адвокатури, банківських та інших структур. Знання міжнародних договорів, вміння їх тлумачити та застосовувати в сукупності з українським законодавством — необхідна умова правомірної та ефективної діяльності цих органів, установ та їх посадових осіб.

Міжнародне право з усіх видів права вирізняється як найдинамічніше, яке демонструє високу здатність адаптуватися до мінливого світу. Міжнародне право ХХІ ст. є правом міжнародного співтовариства, яке приділяє особливе значення захисту інтересів міжнародного співтовариства загалом.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст державного екзамену, є програма. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін в галузі міжнародного права.

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент повинен знати:

- характерні риси сучасного міжнародного права та основні тенденції його розвитку;
- основні принципи міжнародного права;
- співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права;
- суб'єктний склад учасників міжнародно-правових відносин;
- визнання та правонаступництво в міжнародному праві;
- міжнародний правотворчий процес та механізми реалізації норм міжнародного права;
- засади відповідальності суб'єктів міжнародного права за порушення його норм та застосування міжнародно-правових санкцій;
- історію становлення та сучасний стан розвитку міжнародної юстиції;
- історію становлення та розвитку, предмет, джерела та принципи права міжнародних організацій;
- історію становлення та особливості статусу фізичних осіб у міжнародному праві;
- міжнародно-правові механізми захисту прав людини;
- сутність інституту громадянства у сучасному міжнародному праві;
- особливості статусу окремих категорій населення в міжнародному праві;
- характерні риси дипломатичного захисту;
- основні риси міжнародного кримінального права; - поняття правової допомоги у кримінальних справах та міжнародного співробітництва у боротьбі з міжнародними злочинами;
- види і ознаки територій з особливим міжнародно-правовим режимом;
- спеціальні питання території;
- характерні риси територіальних спорів;
- сучасну мапу світу та класифікацію країн світу;
- систему міжнародного приватного права;

- класифікувати, встановлювати зв'язок, порівнювати інститути міжнародного приватного права з відповідними правовими категоріями національного права і міжнародного права;
 - систему джерел міжнародного приватного права;
 - правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права;
 - про історію становлення та основні етапи розвитку сучасної системи міжнародних відносин;
 - основні форми та принципи реалізації зовнішньої політики держави;
 - основні етапи розвитку міжнародної діяльності України та становлення основних принципів вітчизняної дипломатії;
 - визначати основні національні інтереси України на глобальному та регіональному рівнях;
 - способи захисту людини від вражаючих факторів та під час стихійних лих;
 - характеристику потенційно-небезпечних об'єктів на Україні;
 - основи організації рятувальних робіт та інших заходів запобігання небезпеці;
 - психофізіологію життєдіяльності і шляхи її оптимізації.
- Студент повинен вміти:
- логічно обґрунтовувати та висловлювати свою точку зору з проблематики міжнародного права;
 - здійснювати міжнародно-правовий аналіз сучасних зовнішньо-політичних ситуацій та проблем;
 - застосовувати теоретичні знання з міжнародного права у подальшій практичній юридичній діяльності, зокрема в галузі міжнародної юстиції та юриспруденції;
 - визначати, сформулювати, пояснювати, порівнювати елементи системи, принципи й методи правового регулювання міжнародного приватного права;
 - вміти аналізувати міжнародні відносини та зовнішню політику;
 - визначати ефективність/неефективність стратегій зовнішньополітичної діяльності за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу;
 - оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління зовнішньополітичною діяльністю держави за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
 - визначати потенційну безпеку;
 - класифікувати надзвичайні ситуації;
 - визначати характеристику джерел ураження та можливий характер аварій та катастроф;
 - прогнозувати вплив шкідливих та небезпечних факторів на працездатність здоров'я людини та на стан навколишнього середовища;
 - створювати умови безпечної діяльності людини у всіх сферах життя.

2.2. Зміст програми кваліфікаційного іспиту з Міжнародного права

Тема 1. Поняття сучасного міжнародного права.

Норми і джерела міжнародного права Міжнародне право як особлива система права. Основні особливості сучасного міжнародного права порівняно з національним. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право, їх співвідношення. Функції міжнародного права. Співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Дуалістична та моністична теорії. Проблема гармонізації національного і міжнародного права. Міжнародне право про взаємодію з національним правом. Національне право про взаємодію з міжнародним правом. Міжнародне і конституційне право. Норми міжнародного права, їх класифікація. Норми міжнародного “м’якого права”. Звичаєві норми міжнародного права. Договірні норми. Взаємозв’язок звичаєвих і договірних норм. Джерела міжнародного права. Договір і звичай — основні джерела міжнародного права. Інші види джерел міжнародного права: акти міжнародних організацій, доктрина міжнародного права, загальні принципи права, міжнародні судові рішення — їх роль і місце в системі джерел міжнародного права. Кодифікація міжнародного права. Система сучасного міжнародного права, її складові. Інститути та галузі міжнародного права.

Тема 2. Історія виникнення і розвитку міжнародного права

Виникнення міжнародного права і періодизація його історії. Міжнародне право періоду стародавнього світу (з давніх часів до 476 р.: імперський експансіонізм та поява християнства). Міжнародне право середніх віків (з V ст. до Вестфальського миру 1648 р.). Класичне міжнародне право. Зародження класичного міжнародного права (XVII–XVIII ст.). Розвиток класичного міжнародного права (1739–1919 рр.). Розвиток доктрини міжнародного права. Перехід від класичного до сучасного міжнародного права (1919–1946 рр.). Сучасне міжнародне право.

Тема 3. Основні принципи міжнародного права

Поняття основних принципів сучасного міжнародного права, їх види. Загальні риси принципів. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи держав. Принцип співробітництва держав. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип суверенної рівності держав. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов’язань. Принцип непорушності кордонів. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип загальної поваги прав і основних свобод людини.

Тема 4. Суб’єкти міжнародного права

Поняття і види суб’єктів міжнародного права. Держави — основні суб’єкти міжнародного права. Поняття держави в міжнародному праві. Основні права й обов’язки держави в міжнародному спілкуванні. Державний суверенітет та його міжнародно-правове значення. Міжнародна правосуб’єктність націй і народів, які борються за створення незалежної держави. Правосуб’єктність міжнародних організацій. Нетипові суб’єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб’єктність державоподібних утворень. Проблема інших суб’єктів міжнародного права. Питання про міжнародну правосуб’єктність індивіда. Транснаціональні корпорації. Міжнародно-правове визнання. Конститутивна та декларативна теорії визнання. Процесуальні форми визнання держав. Визнання держав. Визнання урядів. Інші види визнання. правонаступництво в міжнародному праві. Основні принципи правонаступництва суб’єктів міжнародного права. правонаступництво щодо договорів. правонаступництво щодо державної власності. правонаступництво щодо державних архівів та державних боргів. правонаступництво України у зв’язку з припиненням існування СРСР.

Тема 5. Територія в міжнародному праві

Поняття та види території за міжнародним правом: державна, з міжнародним, змішаним та особливим режимами. Юридична природа державної території і її склад. Теорії юридичної природи державної території. Суходіл, водний простір, надра, повітряний простір. Територіальне верховенство держави — органічне поєднання засад володіння, володарювання та управління щодо території як невід’ємної ознаки держави, матеріальної бази її існування. Цілісність державної території як принцип міжнародного права. Розмежування сфери дії територіального верховенства держав. Державні кордони, їх правовий режим. Види державних кордонів: орографічні, геометричні, астрономічні. Засоби визначення, встановлення та перевірки кордонів. Делімітація. Демаркація. Редемаркація. Непорушність державних кордонів. Спори і суперечки з приводу кордонів. Міжнародно-правові підстави для зміни державних кордонів. Міжнародні ріки і їх правовий режим. Міжнародно-правовий режим річки Дунай. Території під особливим правовим режимом. Нейтралізовані та демілітаризовані території. Без’ядерні зони — політичні та правові аспекти. Правові режими Арктики та Антарктики. Кордони району. Вашингтонський договір про Антарктиду 1959 р. й головні риси встановленого ним режиму

Тема 6. Населення і міжнародне право

Поняття населення і регламентація його становища. Склад населення держави. Спеціальні категорії населення в міжнародному праві. 10 Громадянство та його значення для міжнародного права. Правове регулювання громадянства. Право на дипломатичний захист. Способи набуття громадянства. Філіація та натуралізація. Трансферт та оптація. Припинення громадянства. Громадянство України. Подвійне громадянство: правове становище біпатридів. Засоби вирішення проблеми апатридів у міжнародних відносинах. Поняття “іноземні громадяни” і “іноземці”. Правовий режим іноземців та його види. Характерні особливості правового становища іноземців. Право притулку: поняття та основні риси цього інституту. Територіальні та дипломатичні притулки. Юридичні засади права притулку. Правовий статус біженців і переміщених осіб. Міжнародно-правові норми та міжнародні органи у справах біженців та переміщених осіб.

Тема 7. Право міжнародних організацій

Поняття та розвиток права міжнародних організацій. Його характерні риси і сучасна система. Історичні аспекти створення міжнародних організацій. Міжнародні конференції: статус і функції, правила процедури. Механізм прийняття рішень. Постійні міжнародні органи. Юридична природа міжнародних організацій. Міжнародні організації та державний суверенітет. Основні особливості правосуб’єктності міжнародних організацій. Сучасна система міжнародних організацій. Їх типи і види. Класифікація міжнародних організацій (міжурядових). Функції міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Органи міжнародних організацій. Організація Об’єднаних Націй (ООН). Історія створення і правова природа ООН. Мета, завдання та принципи ООН. Умови членства в ООН. Структура ООН. Генеральна Асамблея. Рада Безпеки. Інші головні органи. Спеціалізовані установи ООН: загальна характеристика, цілі, склад, структура, основні принципи і напрями діяльності. Регіональні міжнародні організації і їх правова природа.

Тема 8. Міжнародно-правові засоби вирішення міжнародних спорів і конфліктів

Становлення та розвиток принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Основні міжнародно-правові акти, які відображають його зміст. Поняття та джерела права мирного вирішення міжнародних спорів. Види міжнародних спорів. Поняття і види мирних засобів їх вирішення. Міжнародні спори політичного і юридичного характеру та відповідні засоби їх вирішення. Безпосередні переговори як головний початковий засіб вирішення міжнародних спорів. Переговори на вищому рівні і на міжнародних конференціях. Консультація як особлива форма переговорів. Добрі послуги та посередництво, спільне і відмінне між ними. Міжнародна слідча процедура. Узгоджувальні комісії. Порядок їх формування, порядок прийнят-

тя рішень. Міжнародні угоди про примирчу процедуру. Судові засоби, їх загальна характеристика. Міжнародні третейські суди (арбітражі). Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів. Постійна палата Третейського суду в Гаазі. Арбітражна процедура і правила арбітражного процесу. Міжнародний суд ООН. Юрисдикція, рішення, консультативні висновки і постанови Міжнародного суду ООН. Вирішення спорів міжнародними організаціями ООН. Суд Європейського Союзу. Європейський суд з прав людини

Тема 9. Міжнародно-правова відповідальність

Поняття і юридична природа міжнародно-правової відповідальності, її передумови, принципи, завдання. Зміст міжнародно-правової відповідальності. Підстави міжнародно-правової відповідальності. Поняття та ознаки міжнародного правопорушення. Міжнародні злочини і міжнародні правопорушення. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності, держава як головний її суб'єкт. Особливості міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій. Об'єкт міжнародно-правової відповідальності. Матеріальна та політична відповідальність. Інститут об'єктивної відповідальності 12 держав. Сатисфакція, репресалія, реторсія, санкція, репарація, реституція, субституція. Залежність обсягу і виду відповідальності від характеру та наслідків правопорушення. Обставини, що виключають міжнародно-правову відповідальність. Міжнародна кримінальна відповідальність. Нюрнберзький і Токійський міжнародні військові трибунали.

Тема 10. Право міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон. Законодавство України про міжнародні договори та їх дію на території України. Поняття та юридична природа міжнародного договору. Класифікація міжнародних договорів. Сторони в договорах. Право на участь у договорах. Органи держави, які уповноважені на укладення міжнародних договорів. Процес укладення міжнародних договорів. Стадії укладення. Застереження. Предмет договору. Критерії його правомірності. Протиправні міжнародні договори. Форма та структура міжнародних договорів. Найменування та мова міжнародних договорів. Дія договорів, набрання чинності, строк дії. Застосування і тлумачення договорів. Види тлумачення. Недійсність договорів. Припинення чи призупинення дії договорів. Внесення змін до договорів. Забезпечення виконання міжнародних договорів.

Тема 11. Право зовнішніх зносин (дипломатичне і консульське право)

Поняття права зовнішніх зносин. Об'єкт і суб'єкт цього права, його джерела та система. Зовнішні зносини України, її законодавство з питань дипломатичних і консульських відносин. Органи зовнішніх зносин держав і їх система. Внутрішньодержавні та зарубіжні, постійні та тимчасові органи зовнішніх зносин. Поняття дипломатичного права, його загальна характеристика. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Початок і 13 закінчення дипломатичного представництва. Види дипломатичних представництв, їх персонал, структура. Торговельні представництва. Функції дипломатичних представництв. Класи і ранги дипломатів. Дипломатичний корпус, його функції. Дипломатичні привілеї та імунітети. Право спеціальних місій. Конвенція про спеціальні місії 1969 р. Види, функції спеціальних місій. Привілеї та імунітети спеціальних комісій. Дипломатичне право міжнародних організацій. Постійні представництва держав при міжнародних організаціях. Делегації і спостерігачі держав на міжнародних конференціях. Привілеї та імунітети міжнародних організацій та їх персоналу. Привілеї та імунітети представників держав при міжнародних організаціях. Поняття консульського права, його джерела. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. Консульські відносини. Організація консульських установ. Штатні та нештатні (почесні) консули. Класи консульських установ. Консульський округ. Консульський корпус. Функції консульських установ. Консульські привілеї та імунітети.

Тема 12. Міжнародне право прав людини

Поняття міжнародного права прав людини, його система. Поняття прав людини. Значення міжнародного захисту прав людини для сучасних міжнародних відносин. Становлення та розвиток міжнародного захисту прав людини як галузі міжнародного права. Громадянські та політичні права. Економічні, соціальні та культурні права. Колективні права. Міжнародне співробітництво в заохоченні та розвитку поваги до прав людини. Основні міжнародно-правові акти про права людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. Пакт про громадянські та політичні права 1966 р. Пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. Класифікація міжнародних актів про права людини. Пріоритетний характер норм про права людини в системах міжнародного та внутрішньодержавного права сучасності. Особливості міжнародного захисту прав людини як галузі міжнародного права. Галузеві принципи міжнародного захисту прав людини. Механізми міжнародного співробітництва у сфері прав людини. Комісія ООН з прав людини. Роль спеціалізованих установ ООН, зокрема МОП, ВООЗ, ЮНЕСКО. 14 Експертні органи, створені на основі універсальних договорів у сфері прав людини. Регіональне співробітництво з питань прав людини. Рада Європи. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р. та протоколи до неї. Конвенція СНД про права і основні свободи людини від 26 травня 1995 р. Механізми міжнародного контролю за дотриманням прав людини. Процедура розгляду індивідуальних петицій. Верховний комісар ООН з прав людини. Європейський суд з прав людини. Контрольні механізми в межах ОБСЄ.

Тема 13. Міжнародне гуманітарне право

Поняття і джерела міжнародного гуманітарного права. Сфера дії гуманітарного права. Основні інститути міжнародного гуманітарного права. Збройні конфлікти в сучасному світі та їх класифікація. Міжнародні збройні конфлікти і збройні конфлікти міжнародного характеру — критерії їх розмежування. Принципи гуманізації збройних конфліктів як концентроване відображення завдань міжнародного права в умовах збройної боротьби в усіх її проявах. Складові цього принципу: неприпустимість застосування варварських і нелюдських засобів ведення збройної боротьби; чесність і доброчесність у виборі методів, які використовуються під час військових дій; відповідальність учасників збройних конфліктів за військові злочини. Учасники збройних конфліктів. Комбатанти, їх права й обов'язки. Некомбатанти, їх права й обов'язки. Міжнародно-правовий статус медичного та духовного персоналу збройних сил воюючих сторін. Поводження з найманцями, шпигунами, вивідувачами. Початок війни і його правові наслідки. Юридична кваліфікація факту оголошення чи не оголошення війни при вже розпочатих військових діях. Стан війни і доля дипломатичних і консульських відносин, договірних зв'язків. Театр війни. Нейтралізовані та демілітаризовані території. Закони та звичаї війни. Заборонені засоби і методи ведення війни. Захист жертв війни. Військовополонені. Режим військового полону. Міжнародно-правові акти, які його визначають. Коло осіб, які 15 користуються статусом військовополонених. Режим поранених і хворих зі складу збройних сил у суходільній і морській війнах. Режим військової окупації. Правове становище населення окупованої території. Рух опору на окупованій території. Поняття нейтралітету. Нейтралітет у суходільній війні. Нейтралітет і військові дії на морі, у повітряному просторі. Міжнародно-правове регулювання завершення військових дій і стану війни. Міжнародне гуманітарне право і миротворчі сили ООН. Забезпечення норм міжнародного гуманітарного права.

Тема 14. Міжнародне морське право

Поняття та джерела міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Конференції ООН з морського права. Класифікація морських просторів. Внутрішні морські води і їх правовий режим. Закриті та відкриті для заходження іноземних суден морські порти. Національне законодавство і міжнародне право про їх правовий статус. Правовий режим територіального моря. Право мирного проходження — міжнародне право та законодавство прибережної держави щодо цього. Прилеглі зони, їх види і правовий режим

згідно з конвенціями 1958 та 1982 р. Суверенні права прибережної держави у прилеглих зонах. Континентальний шельф. Виключна економічна зона, її правовий статус. Конвенція ООН з морського права 1982 р. про права і обов'язки інших держав у виключній економічній зоні. Міжнародно-правовий режим відкритого моря. Принцип свободи відкритого моря і його складові. Принцип виключної юрисдикції держави прапора судна у відкритому морі. Імунітет військових кораблів у відкритому морі. Міжнародний район морського дна і його режим за конвенцією ООН 1982 р. Концепція спільної спадщини людства щодо нього. Міжнародний орган з морського дна. Міжнародні канали.

Тема 15. Міжнародне повітряне та космічне право

Поняття та джерела міжнародного повітряного права. Основні принципи міжнародного повітряного права. Правовий статус повітряного простору над територією держави і територією загального користування держав. Юрисдикція держави у своєму повітряному просторі. Свобода польотів у міжнародному повітряному просторі. Правовий статус повітряного судна і його екіпажу. Боротьба з актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Міжнародні авіаційні організації. Відповідальність у міжнародному повітряному праві. Поняття та джерела міжнародного космічного права. Основні принципи космічної діяльності. Правовий режим космічного простору та небесних тіл. Концепція “загальної спадщини людства” у космічному праві. Правовий статус космічних об'єктів. Правовий статус космічних апаратів та їх екіпажів. Права й обов'язки держав при здійсненні космічної діяльності. Міжнародно-правові обмеження військового використання космосу. Міжнародні космічні організації. Особливості міжнародно-правової відповідальності в космічному праві.

Тема 16. Міжнародне економічне право

Поняття та джерела міжнародного економічного права. Цілі та принципи міжнародного економічного права. Особливості міжнародного економічного права як галузі міжнародного публічного права. Держава в міжнародному економічному праві. Відповідальність держави і приватних осіб. Транснаціональні корпорації. Історичний розвиток форм міжнародно-правового регулювання міждержавних економічних відносин — договори про торгівлю та мореплавство. Угоди про торгівлю і платежі, надання економічної і технічної допомоги, науково-технічне співробітництво та інше. Двосторонні угоди в цій галузі. Багатосторонні угоди у сфері міжнародних економічних відносин. Генеральна угода про тарифи і торгівлю 1947 р. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р. Міжнародні економічні організації. Проблема встановлення нового економічного порядку та створення системи міжнародної економічної безпеки. Декларація щодо цього 17 від 1 травня 1974 р. та Хартія економічних прав і обов'язків держав від 12 грудня 1974 р.

Тема 17. Міжнародне кримінальне право

Поняття, предмет і система міжнародного кримінального права. Принципи та джерела міжнародного кримінального права. Міжнародний злочин та його ознаки. Суб'єкт міжнародного злочину. Міжнародно-правова відповідальність держави за міжнародні злочини. Поняття злочинів міжнародного характеру як основного об'єкта співробітництва держав із запобігання таким злочинам і покарання осіб, які їх скоїли. Відмінність злочинів міжнародного характеру від звичайних кримінальних злочинів і від міжнародних злочинів, критерії розмежування. Співробітництво держав у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру та його основні міжнародно-правові форми: укладення договорів, участь у міжнародних організаціях. Конгреси ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками. Правові засади співробітництва держав у боротьбі з окремими видами злочинів: підробка грошових знаків, тероризм, рабство та работоргівля, незаконні операції з наркотичними засобами. Міжнародні кримінальні суди. Нюрнберзький та Токійський міжнародні військові трибунали. Міжнародні кримінальні трибунали для Югославії та Руанди. Міжнародний кримінальний суд. Видача злочинців (екстрадиція), поняття та умови видачі. Проблема “видачі

чи надання притулку”. Принцип “або видача, або кримінальне переслідування за законом утримуючої держави”.

2.3. Орієнтовані питання до державного іспиту з Міжнародного права

1. Сфера дії міжнародного публічного права та його характерні особливості
2. Природа юридично обов'язкової сили міжнародного публічного права
3. Функції міжнародного публічного права
4. Значення Вестфальського миру 1648 р. для становлення і розвитку міжнародного публічного права
5. Співвідношення міжнародного публічного права та національного права
6. Теорії співвідношення міжнародного публічного права і національного права
7. Дія міжнародного публічного права в національному праві
8. Система та структура міжнародного публічного права
9. Поняття системи та структури міжнародного публічного права
10. Поняття, критерії відокремлення та види галузей міжнародного публічного права
11. Поняття та характерні риси норм міжнародного публічного права
12. Види норм міжнародного публічного права та їх класифікація
13. Ієрархія норм міжнародного публічного права
14. Кодифікація норм міжнародного публічного права
15. Концепція "м'якого права" у міжнародному публічному праві
16. Поняття основних принципів міжнародного публічного права
17. Функції основних принципів міжнародного публічного права
18. Природа й ознаки основних принципів міжнародного публічного права
19. Класифікація та зміст основних принципів міжнародного публічного права
20. Поняття та види джерел міжнародного публічного права
21. Міжнародний договір
22. Міжнародний звичай
23. Загальні принципи права
24. Рішення міжнародних міжурядових організацій
25. Допоміжні засоби для визначення норм міжнародного публічного права
26. Рішення міжнародних судових органів
27. Односторонні акти держав
28. Міжнародний правотворчий процес та реалізація норм міжнародного публічного права
29. Сутність, принципи та суб'єкти міжнародного правотворчого процесу
30. Поняття, форми, способи та механізм реалізації норм міжнародного публічного права
31. Зміст інституту міжнародної правосуб'єктності
32. Поняття суб'єкта міжнародного публічного права
33. Держава як суб'єкт міжнародного публічного права
34. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій
35. Питання міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб
36. Поняття та правова природа визнання
37. Форми, типи та засоби визнання
38. Визнання нових держав та урядів
39. Поняття, підстави та об'єкт дії норм правонаступництва
40. Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів
41. Правонаступництво держав щодо державної власності, архівів та боргів
42. Врегулювання проблем правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР та правонаступництво України
43. Поняття, правова природа та підстави для виникнення відповідальності за міжнародним публічним правом

44. Протиправні діяння в міжнародному публічному праві та їх класифікація
45. Обставини, що звільняють від відповідальності в міжнародному публічному праві
46. Суб'єкти відповідальності в міжнародному публічному праві
47. Види та форми відповідальності в міжнародному публічному праві
48. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р.
49. Відповідальність за правомірну діяльність
50. Міжнародно-правові зобов'язання *erga omnes* суб'єкта міжнародного права перед іншими державами та міжнародним співтовариством
51. Умови правомірності та механізм застосування санкцій за міжнародним публічним правом
52. Поняття, підстави, умови правомірності та механізм застосування контрзаходів
53. Санкції щодо Російської Федерації та персональні спеціальні обмежувальні заходи, спрямовані на припинення агресії РФ проти України
54. Поняття й основні категорії населення
55. Питання громадянства в міжнародному публічному праві. Справа Ноттебома 1955 р. (Міжнародний Суд ООН).
56. Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та осіб з множинним громадянством
57. Правовий статус біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р. та Протокол до неї 1967 р. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців.
58. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб. Закон України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб".
59. Право притулку
60. Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права
61. Кваліфікація збройних конфліктів та сфера застосування міжнародного гуманітарного права
62. Міжнародні збройні конфлікти та їх правове регулювання
63. Неміжнародні збройні конфлікти (збройні конфлікти неміжнародного характеру) та їх правове регулювання
64. Учасники збройного конфлікту
65. Захист жертв війни за міжнародним гуманітарним правом. Женевські конвенції 1949 р. та Додаткові протоколи до них 1977 р.
66. Засоби та методи ведення війни
67. Правовий режим окупації. Гаазька конвенція та Положення про закони та звичаї сухопутної війни 1907 р.
68. Кваліфікація збройного конфлікту на території України (від 2014 р. до цього часу)
69. Поняття, джерела та принципи міжнародного кримінального права
70. Міжнародні злочини та індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом
71. Юрисдикційні питання у міжнародному кримінальному праві та міжнародний кримінальний процес
72. Міжнародні кримінальні судові установи. Римський статут Міжнародного кримінального суду
73. Форми та напрямки міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю
74. Правова допомога та екстрадиція

75. Попереднє розслідування ситуації в Україні Офісом Прокурора Міжнародного кримінального суду
76. Поняття та види територій у міжнародному публічному праві
77. Поняття територіального верховенства, правова природа, склад та підстави зміни державної території
78. Державні кордони та їх правовий режим
79. Території з особливим правовим режимом
80. Правовий режим Антарктики
81. Поняття, джерела та принципи міжнародного морського права
82. Класифікація та юридичний статус морських просторів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р.
83. Правовий статус і режим внутрішніх вод, територіального моря, прилеглої зони, виключної економічної зони, континентального шельфу, архіпелажних вод, відкритого моря, Міжнародного району морського дна, міжнародних проток та міжнародних каналів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р.
84. Правовий режим Арктики
85. Поняття, джерела та принципи права міжнародних договорів
86. Сторони в міжнародних договорах. Укладення договору
87. Дія та дійсність міжнародного договору. Тлумачення міжнародного договору
88. Припинення міжнародних договорів
89. Поняття, джерела та принципи права зовнішніх зносин
90. Органи зовнішніх зносин держави та їх система
91. Дипломатичне право. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р.
92. Консульське право. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р.
93. Право спеціальних місій. Конвенція про спеціальні місії 1969 р.
94. Дипломатичне право міжнародних організацій. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р.
95. Поняття, джерела та принципи права міжнародних організацій
96. Поняття, ознаки та класифікація міжнародних міжурядових організацій
97. Організація Об'єднаних Націй. Статут ООН 1945 р.
98. Регіональні міжнародні міжурядові організації
99. Міжнародні неурядові організації
100. Поняття міжнародного спору та класифікація мирних засобів вирішення міжнародних спорів
101. Міжнародний Суд ООН. Статут ООН і Статут Міжнародного Суду ООН.
102. Регіональні й спеціальні міжнародні судові установи
103. Міжнародні арбітражні (третейські) суди
104. Вирішення міжнародних спорів у рамках міжнародних організацій
105. Поняття, джерела та принципи права міжнародної безпеки
106. Засади колективної безпеки за міжнародним правом
107. Засади здійснення миротворчих операцій за міжнародним правом
108. Роззброєння та обмеження озброєнь
109. Невоєнні аспекти міжнародної безпеки
110. Поняття, джерела та принципи міжнародного економічного права
111. Міжнародні економічні організації
112. Юрисдикційні імунітети держав та їх власності. Європейська конвенція про імунітет держав 1972 р.

113. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій у сфері міжнародних економічних відносин за міжнародним правом
114. Вирішення міжнародних економічних спорів.
115. Право Світової організації торгівлі. Угода про заснування Світової організації торгівлі 1994 р. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 р.
116. Поняття, джерела та принципи міжнародного екологічного права
117. Інституційний механізм міжнародного екологічного права

2.4. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Студент одержує оцінку «відмінно» (**100-90 балів**), демонструє знання правових понять і категорій та взаємозв'язку між ними; знання назв і змісту нормативно-правових актів; знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей; вміння давати змістовний та логічний аналіз правових норм; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

Студент одержує оцінку «добре» (**89-82 балів**), якщо він дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу міжнародне право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять та категорій.

Студент також одержує оцінку «добре» (**81-75 балів**), якщо він дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу міжнародне право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять, містить посилання не на всі основні нормативно-правові акти, що регулюють відповідні правовідносини, або ж їх назви та дати прийняття вказані з помилками; логіко-фактологічне обґрунтування містить певні прогалини або неточності.

Студент одержує оцінку «задовільно» (**74 - 67 балів**), якщо він дає повну відповідь на одне з теоретичних питань, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, на друге питання відповідь неповна, суть кожного запитання розкрита без повноти і обґрунтування, неповно розкрито зміст та значимість теоретичних понять та категорій.

Студент також отримує оцінку «задовільно» (**66 - 60 балів**), якщо суть кожного запитання які охоплюють матеріал з теорії розкрито їм неповно, без достатнього обґрунтування, але на додаткове питання дає неповну відповідь.

Студент отримує оцінку «незадовільно» (**59 - 35 балів**), якщо він дає поверхові відповіді на теоретичні питання, що поставлені у відповідному білеті. Відповіді на більшість запитань невірні, знання студента фрагментарні, аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

Встановлюється порядок перерахунку рейтингових показників 100-бальної шкали оцінювання знань студентів в національну та європейську шкалу ECTS:

За шкалою Академії	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамени	Заліку	
100-90 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано	A
89-82 (дуже добре)	4 (добре)		B
81-75 (добре)			C
74-67 (задовільно)	3 (задовільно)		D
66-60 (достатньо)			E
59-35 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2(незадовільно)	Не зараховано	FX
34-1 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	2(незадовільно)		F

У залікових книжках та додатках до диплому вказується оцінка за національною шкалою, а в дужках ECTS.

Державна атестація студентів проводиться відповідно до чинної нормативної бази.

Рівні навчальних досягнень	Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	2.. .5	ECTS		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		1...100	F...A	Студент	
Високий	5	100... 90	A	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, демонструє знання правових понять і категорій та взаємозв'язку між ними; знання назв і змісту нормативно-правових актів; знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей; вміння давати змістовний та логічний аналіз правових норм; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.	має аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності, виконує завдання, не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	4	89...75		вільно володіє навчальним матеріалом, дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу господарське право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять та категорій.	За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдання
Задовільнений	3	74...60	DE	дає повну відповідь на одне з теоретичних питань, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, на друге питання відповідь неповна, суть кожного запитання розкрита без повноти і обґрунтування, неповно розкрито зміст та значимість теоретичних понять та категорій.	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Низький	2	59...35	FX	має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані уміння та навички, під час відповіді допускаються суттєві помилки,	Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Незадовільнений	2	34...1	F	студент не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

2.5. Список рекомендованої літератури:

Нормативно-правові акти:

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
2. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою України 16 липня 1990р. - К.: Політвидав України, 1990.
3. Конституція України, 1996 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
4. Закон України "Про дипломатичну службу" від 20 вересня 2001 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
5. Закон України „Про державний кордон України”, від 4 листопада 1991р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
6. Закон України „Про міжнародні договори України”. від 29 червня 2004 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
7. Закон України „Про правонаступництво України”: від 12 вересня 1991р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
8. Закон України "Про громадянство України" від 18 січня 2001 року № 2235-III (із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 5 квітня 2005 року № 2508-IV, від 16 червня 2005 року № 2663-IV, від 11 травня 2007 року № 1014-V, від 5 липня 2011 року № 3575-VI) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
9. Закон України „Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією” 16 березня 2005 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
10. Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" від 22 вересня 2011 року № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 179.
11. Закон "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" від 8 липня 2011 року № 3671-VI (зі змінами, внесеними згідно із Законом України від 5 липня 2012 року № 5076-VI) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 59. – Ст. 2347.
12. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу. Інтерпол; Статут, Міжнародний документ від 13.06.1956 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
13. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/
14. Конвенції про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для відбування покарання в країні, громадянами якої вони є, 1978 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
15. Консульський статут України, Президент України, Указ Президента, от 02.04.1994 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
16. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Затв. Указом Президента України від 10.06.93 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
17. "Про Національне центральне бюро Інтерполу: Наказ МВС України від 7.04.93. №194. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
18. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського союзу. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1356 //Офіційний вісник України. – 2004. № 42 – Ст. 2763.
19. МЗС України; Наказ, Положення від 25.05.2007 № 111 Про затвердження Положення про почесних (нештатних) консульських посадових осіб іноземних держав в Україні та консульські установи, що очолюються такими посадовими особами.
20. Декларація о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами в соответствии с Уставом Организации Объединенных Наций, Международное право в документах. - М.,1982; - С.4-12.

21. Женевские конвенции от 12 августа 1949 года и Дополнительные протоколы к ним,- Б.м., 1994.- 320с.
22. Віденська конвенція про право міжнародних договорів //Відомості Верховної Ради УРСР,- 1986.- №50.- С.101.
23. Международная конвенция о борьбе с захватом заложников: Принята ГА ООН 17 декабря 1979. Режим доступа: www.zakon.rada.gov.ua
24. Заключний акт наради по безпеці і співробітництву в Європі /Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документ - К.. Наукова думка, 1992. С.181-192.
25. Статут Організації Об'єднаних Націй. — ООН, Сб. документів. М., 1985.
26. Віденська Конвенція «Про дипломатичні зносини» 18 квітня 1961 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uazakon.com/document/tpart>
27. Віденська конвенція «Про консульські зносини» 24 квітня 1963 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу:zakon.rada.gov.ua
28. Нью-Йоркська Конвенція «Про спеціальні місії» 8 грудня 1969 року, [Електронний ресурс]. - Режим доступу:zakon.rada.gov.ua
29. Віденська конвенція «Про представництво держав в їхніх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру» 14 березня 1975 року. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:zakon.rada.gov.ua/
30. СОТ, Україна; Протокол, Міжнародний документ від 05.02.2008 Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
31. Європейське космічне агентство, Кабінет Міністрів України; Угода, Міжнародний документ від 25.01.2008 Угода між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях.
32. Резолюція Європейського парламенту щодо ситуації в Україні Європейський Союз; Резолюція, Міжнародний документ від 13.12.2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

Основна та навчальна література:

34. Міжнародне публічне право [Текст] : підручник / [В. М. Репецький та ін.] ; за ред. проф. В. М. Репецького ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин. - 2-е вид., стер. - К. : Знання, 2012. - 437 с.
35. Міжнародне публічне право [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ : у 3 т. / за заг. ред. В. Ф. Антипенка ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2012 - 2013. - 603 с.
- 36.Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / За заг. ред. Теліпко В. Е. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 608 с.
- 37.Пронюк Н.В. Сучасне міжнародне право: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2010. – 280 с.
- 38.Черкес М.Ю. Міжнародне право : підручник / М.Ю. Черкес. — 6-те вид., виправл. і допов. — К. : Знання, 2011. — 397 с.

Інформаційні ресурси

39. Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
40. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>
41. Міжнародний суд ООН. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.icj-sij.org/ru/>
42. Організація Об'єднаних Націй. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/>
43. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ФІНАНСОВОГО ПРАВА

3.1 .Пояснювальна записка

Опанування здобувачами вищої освіти механізму виникнення, зміни та припинення фінансово-правових відносин, здобуття ними глибоких системних знань норм права, які регулюють публічну фінансову діяльність та фінансово-правові відносини, що виникають в її процесі, а також засвоєння студентами особливостей їх прояву у різних сферах цієї діяльності, та розуміння шляхів та методів розв'язання складних фінансово-правових проблем.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фінансове право» є норми права, які чітко регламентують публічну фінансову діяльність, закріплюють фінансову систему України та регулюють функціонування усіх її ланок, а також регламентують специфічні суспільні відносини, що виникають в процесі формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів коштів, необхідних для виконання функцій органами держави і органами місцевого самоврядування.

Завдання навчальної дисципліни «Фінансове право» є набуття здобувачами вищої освіти знань щодо особливостей публічних фінансових правовідносин; засвоєння ними норм фінансового права, які регулюють фінансову діяльність і фінансову систему України; фінансовий контроль, бюджетний устрій і бюджетний процес, податкові, кредитні, страхові, банківські і валютні правовідносини, розуміння специфіки фінансових перерозподільних відносин. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти повинен:

знати: сутність предмету, методи фінансового права, його понятійно - категоріальний апарат, джерела фінансового права, структуру й особливості фінансово-правових норм, а також особливості фінансових правовідносин;

Окрім цього здобувачі вищої освіти мають напрацювати навички аналізу закономірностей фінансових правовідносин, формування державної стратегії соціально-правового розвитку економіки, соціально-економічного прогнозування в системі державного регулювання економіки; особливостей фінансового контролю, бюджетного устрою і бюджетного процесу, юридичної відповідальності за фінансові правопорушення, характерних рис податкових, кредитних, страхових, банківських і валютних правовідносин, а також специфіки фінансових перерозподільних відносин.

вміти: орієнтуватися у різних сферах фінансової політики та діяльності держави врахувати положення нормативно-правових актів України при виконанні управлінських функцій; визначати специфіку формування публічних державних фондів коштів та фондів господарюючих суб'єктів; управляти, в межах своїх повноважень, діями персоналу щодо запобігання виникненню правопорушень у сфері економіки та розв'язувати складні фінансово-правові проблеми; сприяти заходам щодо впровадження в країні ефективного державного регулювання економіки та розвитку економічного мислення і правової культури.

3.2. Зміст програми кваліфікаційного іспиту з «Фінансового права»

Тема 1. Предмет, метод, джерела та система фінансового права

Предмет і метод фінансового права. Місце фінансового права в системі права України. Джерела фінансового права. Система фінансового права. Співвідношення фінансового права як науки, як галузі права та як навчальної дисципліни.

Тема № 2. Фінансово-правові норми і фінансово-правові відносини

Визначення та ознаки фінансово-правових норм. Класифікація фінансово-правових норм. Структура фінансово-правових норм. Поняття, зміст і особливості фінансових правовідносин. Структура фінансових правовідносин. Види фінансових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин.

Тема № 3. Діяльність держави й органів місцевого самоврядування в галузі публічних фінансів і фінансове право

Поняття фінансів, їх ознаки та функції. Фінансова система України та її структура. Поняття, принципи та методи фінансової діяльності держави. Органи влади, що здійснюють фінансову діяльність.

Тема № 4. Правові засади організації та здійснення фінансового контролю в Україні

Фінансовий контроль та фінансова дисципліна. Зміст і завдання фінансового контролю. Види фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю.

Тема № 5. Бюджетне право як підгалузь фінансового права

Предмет та метод бюджетного права. Принципи бюджетного права. Особливості бюджетно-правових відносин та характеристика норм бюджетного права. Система та джерела бюджетного права. Бюджетні повноваження як правовий інститут. Бюджетні повноваження держави та органів місцевого самоврядування.

Тема № 6. Правове значення бюджетної системи і бюджетний процес в Україні

Поняття бюджету та його значення для функціонування держави й органів місцевого самоврядування. Бюджетне право, його предмет і особливості. Бюджетно-правові норми і бюджетно-правові відносини. Поняття, структура та принципи бюджетної системи України. Складові частини бюджету. Бюджетна класифікація. Бюджетний процес в Україні.

Тема № 7. Податкове право як складний інститут фінансового права

Предмет, метод, джерела податкового права. Правовий механізм податку. Правова природа податкового обов'язку. Органи доходів та зборів: їх структура, функції.

Тема № 8. Характеристика окремих видів податків та інших обов'язкових зборів

Загальнодержавні податки та збори. Податок на прибуток підприємства. Податок на доходи фізичних осіб. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу. Екологічний податок. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України. Плата за користування надрами. Плата за землю. Збір за користування радіочастотним ресурсом України. Збір за спеціальне використання води. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів. Фіксований сільськогосподарський податок. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками. Місцеві податки і збори

Тема № 9. Правовий інститут публічних доходів держави та органів місцевого самоврядування

Поняття фінансово-правового інституту державних і муніципальних доходів. Публічні, державні та місцеві доходи: поняття, види. Склад доходів бюджетів України. Податки в системі публічних доходів, їх місце та значення

Тема № 10. Правові основи державних і місцевих запозичень, державного і місцевого боргу та державного кредиту

Державний та місцевий кредит: правова природа, елементи та функції. Форми державного кредиту. Поняття, види та форми державного (місцевого) боргу, методи управління. Порядок здійснення місцевих запозичень. Висновок

Тема № 11. Правове регулювання державних та місцевих видатків

Поняття та види державних і муніципальних видатків. Класифікація публічних видатків. Розподіл видатків між ланками бюджетної системи України. Поняття, принципи та правові засади бюджетного фінансування.

Тема № 12. Правове регулювання страхування

Поняття страхування, його завдання і функції. Законодавче та нормативно-правове регулювання страхових відносин. Участь держави в страховій діяльності. Класифікація страхування.

Тема № 13. Правові основи банківської діяльності, валютного регулювання і контролю

Банківська система України. Банківські операції в Україні. Банківське регулювання та банківський нагляд в Україні. Грошова система та грошовий обіг в Україні. Правові засади готівкових та безготівкових розрахунків. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні.

Тема 14. Державний борг України

Державний кредит: сутність та особливості. Характеристика бюджетних боргових зобов'язань. Правові засоби управління державним та муніципальним боргом

Тема 15. Правові засади державного кредиту

Поняття і функції державного кредиту. Форми державного внутрішнього кредиту. Правовідносини України з іноземними державами і міжнародними фінансово-кредитними організаціями в галузі державного кредиту. Нормативно-правове забезпечення відносин в галузі державного кредиту.

Тема 16. Відповідальність за порушення фінансового законодавства

Відповідальність за порушення фінансового законодавства в системі юридичної відповідальності. Ознаки фінансово-правової відповідальності. Поняття і склад фінансових правопорушень. Ознаки порушення фінансового законодавства. Фінансові санкції. Адміністративна відповідальність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за порушення

3.3. Орієнтовані питання до державного іспиту з «Фінансового права»

1. Фінансово-правові відносини, їх структура і особливості.
2. Фінансово-правові норми, їх структура і види.
3. Фінансова система України.
4. Поняття і функції фінансів.
5. Поняття і система фінансового права.
6. Методи і джерела фінансового права.
7. Фінансово-правові акти та їх різновиди.
8. Поняття і види фінансового контролю.
9. Ревізія як основний метод фінансового контролю, її види. Оформлення результатів ревізії.
10. Правове положення і функції державних органів, які здійснюють фінансовий контроль в Україні.
11. Рахункова палата України: правовий статус, завдання, функції, повноваження.
12. Зміст та особливості перевірки, обстеження, аналізу і ревізії.
13. Поняття, зміст і особливості бюджетно-правових відносин.
14. Бюджетний устрій України та бюджетна система.
15. Зміст актів про бюджет.
16. Поняття і порядок кошторисно-бюджетного фінансування.
17. Поняття і зміст бюджетного процесу.
18. Порядок складання проекту бюджету, бюджетна резолюція.
19. Порядок розгляду і затвердження проекту бюджету.
20. Порядок виконання бюджету, компетенція Державного казначейства України.
21. Звітність про виконання бюджету, її види.
22. Класифікація податків.
23. Податкова система України: поняття, принципи і структура.
24. Поняття і види податкових пільг.
25. Елементи податку як юридичної категорії.
26. Принцип резиденства у податковому праві.
27. Правовий статус, завдання, функції, права і обов'язки Державної податкової служби України.
28. Поняття податку, принципи оподаткування.
29. Податок на прибуток підприємств.
30. Податок з доходів фізичних осіб.
31. Податок на землю і податок на промисел.
32. Акцизний збір, характеристика його елементів.
33. Митні платежі.
34. Податок на додану вартість.
35. Податок з власників транспортних засобів.
36. Юридична відповідальність за податкові правопорушення.
37. Правовий статус, функції і контрольні повноваження Національного банку України.
38. Правове положення та функції комерційних банків.
39. Порядок ліцензування банківських операцій.
40. Види банківських кредитів.
41. Принципи організації, види та умови банківського кредитування.
42. Види банківських операцій.
43. Правові засади безготівкового грошового обігу.
44. Основні види банківських розрахункових документів.
45. Порядок відкриття рахунків у банках.
46. Правовий статус Міністерства фінансів України.
47. Правові основи регулювання грошової системи України.
48. Класифікація державного боргу.
49. Правове регулювання і класифікація державного кредиту.

50. Поняття і правовий режим внутрішнього боргу України.
51. Зовнішня і внутрішня валютна політика України.
52. Державна податкова політика.
53. Поняття та умови розголошення банківської таємниці.
54. Поняття і функції страхування.
55. Сучасні галузі і види страхування.
56. Поняття та види обов'язкового страхування.
57. Державний нагляд за страховою діяльністю.
58. Організація і регулювання страхової справи в Україні.
59. Поняття і види валютних цінностей.
60. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання. Відповідальність за порушення валютного законодавства України.

3.4. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Студент одержує оцінку «відмінно» (**100-90 балів**), демонструє знання правових понять і категорій та взаємозв'язку між ними; знання назв і змісту нормативно-правових актів; знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей; вміння давати змістовний та логічний аналіз правових норм; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.

Студент одержує оцінку «добре» (**89-82 балів**), якщо він дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу фінансове право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять та категорій.

Студент також одержує оцінку «добре» (**81-75 балів**), якщо він дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу фінансове право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять, містить посилання не на всі основні нормативно-правові акти, що регулюють відповідні правовідносини, або ж їх назви та дати прийняття вказані з помилками; логіко-фактологічне обґрунтування містить певні прогалини або неточності.

Студент одержує оцінку «задовільно» (**74 - 67 балів**), якщо він дає повну відповідь на одне з теоретичних питань, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, на друге питання відповідь неповна, суть кожного запитання розкрита без повноти і обґрунтування, неповно розкрито зміст та значимість теоретичних понять та категорій.

Студент також отримує оцінку «задовільно» (**66 - 60 балів**), якщо суть кожного запитання які охоплюють матеріал з теорії розкрито їм неповно, без достатнього обґрунтування, але на додаткове питання дає неповну відповідь.

Студент отримує оцінку «незадовільно» (**59 - 35 балів**), якщо він дає поверхові відповіді на теоретичні питання, що поставлені у відповідному білеті. Відповіді на більшість запитань невірні, знання студента фрагментарні, аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи алогічною.

Встановлюється порядок перерахунку рейтингових показників 100-бальної шкали оцінювання знань студентів в національну та європейську шкалу ECTS:

За шкалою Академії	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Заліку	
100-90 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано	A
89-82 (дуже добре)	4 (добре)		B
81-75 (добре)			C
74-67 (задовільно)	3 (задовільно)		D
66-60 (достатньо)			E
59-35 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2(незадовільно)	Не зараховано	FX
34-1 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	2(незадовільно)		F

У залікових книжках та додатках до диплому вказується оцінка за національною шкалою, а в дужках ECTS.

Державна атестація студентів проводиться відповідно до чинної нормативної бази.

Рівні навчальних досягнень	Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	2.. .5	ECTS		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		1...100	F...A	Студент	
Високий	5	100... 90	A	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, демонструє знання правових понять і категорій та взаємозв'язку між ними; знання назв і змісту нормативно-правових актів; знання та вірне розуміння змісту правових норм, їх характерних рис та особливостей; вміння давати змістовний та логічний аналіз правових норм; здатність робити власні висновки в разі неоднозначності, спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.	має аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності, виконує завдання, не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	4	89...75		вільно володіє навчальним матеріалом, дає повні відповіді на теоретичні питання з курсу господарське право, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, допустив незначні неточності у визначенні теоретичних понять та категорій.	За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдання
Задовільнений	3	74...60	DE	дає повну відповідь на одне з теоретичних питань, що поставлені у відповідному екзаменаційному білеті, на друге питання відповідь неповна, суть кожного запитання розкрита без повноти і обґрунтування, неповно розкрито зміст та значимість теоретичних понять та категорій.	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Низький	2	59...35	FX	має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані уміння та навички, під час відповіді допускаються суттєві помилки,	Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Незадовільнений	2	34...1	F	студент не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

3.5. Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові акти :

1. Конституція України. 28.06.1996 р № 254к/96-ВР редакція від 30.09.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:/ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Декларація про державний суверенітет України, прийнята Верховною Радою України 16.07.90 р. // ВВРУ.- 1990.- №31.- ст.429.
3. Бюджетний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 08.07.10 р. // ОВУ.- 2010.- № 59.- ст. 2047.
4. Податковий кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради Україн. – 2011. - №13-14, №15-16, №17. – ст.112.
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 7 жовтня 2010 р. № 2591-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 9. – ст. 58.
6. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – ст. 238.
7. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – ст. 385.
8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 року №586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 20-21. – ст.190.
9. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 липня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24 - ст.170.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 «Про утворення Державної фіскальної служби» // Урядовий кур'єр від 08.07.2014 — № 120.
11. . Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375 «Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України» // Урядовий кур'єр від 27.08.2014 — № 155

Основна та навчальна література:

12. Атаманчук Н. І. Особливості фінансово-правової відповідальності за порушення митного законодавства[Електронний ресурс] / Н. І. Атаманчук // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. - 2015. - № 2(2). - С. 75-80.
13. Баїк О. І. Податкове право: фінансово-правовий інститут, наука та навчальна дисципліна / О. І. Баїк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. - 2016. - № 837. - С. 14-22.
14. Белінська Я. В. Концептуальні підходи до стабілізації грошового обігу в умовах кризи / Я. В. Белінська, Н. С. Козій // Економічний вісник університету. - 2016. - Вип. 29(1). - С. 274-281.
15. Білінський Д. О. Про правові засади функціонування публічної фінансової системи України [Електронний ресурс] / Д. О. Білінський // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. - 2015. - № 12. - С. 77-81.
16. Білінський Д. О. Про фінансово-правову природу загальнообов'язкового соціального страхування/ Д. О. Білінський // Право та інноваційне суспільство. - 2016. - № 1. - С. 60-64.
17. Білінський Д. О. Публічні фонди грошових коштів в умовах децентралізації фінансової системи України: правовий аналіз / Д. О. Білінський // Право і суспільство. - 2016. - № 3(1). - С. 137-141.
18. Красько В. В. Місцеві податки і збори: проблематика правового регулювання / В. В. Красько; наук. кер. Т. Б. Шолкова // Актуальні питання фінансового права : зб. тез між-

вузівської наук.-практ. студентської інтернет-конф., 27 лютого 2019 р. / Держ. фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2019. – С. 154–158.

19. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: навчальний посібник / за ред. О.Я. Стойка. 2-ге видання, стереотипне. Київ: Алерта, 2017. 432 с

20. Фінансове право: навч. посіб. / За заг. ред. І.І. Петровська. – Івано-Франківськ, 2017.– 149 с.

21. Фінансове право: Навч. посібник / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул - Ужгород, 2017. — 244 с

22. Фінансове право України: Підручник / За ред. М. П. Кучерявенка. — К.: Хрін-ком Інтер, 2017. —320с.

23. Фінансове право: Навч. посібник / И.Тетарчук, Т. Дяків – Центр навчальної літератури, 2019. — 160 с

Інтернет – ресурси:

24. www.rada.gov.ua/laws - офіційний сайт Верховної Ради України
25. www.court.gov.ua/dsa - сайт Державної судової адміністрації України
26. <http://nsj.gov.ua/ua/about/regulations/> - сайт Національної школи України
27. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.